

Тема. Лінійне рівняння з двома змінними

Після цього заняття потрібно вміти:

- пояснювати поняття рівняння із двома змінними;
- підбирати розв'язки;
- перетворювати рівняння та обчислювати розв'язки рівняння.

Повторюємо

- Що називають розв'язком рівняння з двома змінними?
- Що означає розв'язати рівняння з двома змінними?
- Сформулюйте властивості рівнянь із двома змінними.

Виконайте вправу на повторення

Рівняння <https://wordwall.net/uk/resource/61195165>

Шпаргалка

Рівняння виду $ax + by + c = 0$, де x і y — змінні, a , b і c — деякі числа, називається **лінійним рівнянням з двома змінними**.

Числа a , b і c називають **коефіцієнтами** лінійного рівняння з двома змінними. Число c інакше називають **вільним членом** даного рівняння.

Лінійні рівняння із двома змінними, що мають одні й ті самі розв'язки, називаються **рівносильними**.

Рівняння із двома змінними, які не мають розв'язків, також вважають рівносильними.

Упорядкована пара чисел, що задовольняє рівняння з двома змінними, називається **розв'язком** цього рівняння.

- Упорядковану пару чисел x_1 і y_1 коротко записують так: $(x_1; y_1)$.
- Розв'язати рівняння з двома змінними означає знайти всі його розв'язки або встановити, що розв'язків немає.
- Для рівнянь із двома (чи більше) змінними термін «корінь рівняння» не використовують.

Розв'язування задач

Задача 1

Розв'язком яких рівнянь є пара чисел $x = 2$; $y = -1$:

1) $3x + y = 5$;   2) $x^2 + y^2 = 3$;   3) $2x + 0y = 4$;   4) $x(y + 3) = 14$.

Розв'язання.

1) Пара чисел $x = 2$; $y = -1$ є розв'язком рівняння $3x + y = 5$, бо:

$$3 \cdot 2 - 1 = 5; 5 = 5;$$

2) пара чисел $x = 2$; $y = -1$ не є розв'язком рівняння $x^2 + y^2 = 3$, бо:

$$2^2 + (-1)^2 = 5; 5 \neq 3;$$

3) пара чисел $x = 2$; $y = -1$ є розв'язком рівняння $2x + 0y = 4$, бо:

$$2 \cdot 2 + 0 \cdot (-1) = 4; 4 = 4;$$

4) пара чисел $x = 2$; $y = -1$ не є розв'язком рівняння $x(y + 3) = 14$, бо:

$$2 \cdot (-1 + 3) = 2 \cdot 2 = 4; 4 \neq 14;$$

Задача 2

Виразивши в рівнянні змінну y через змінну x або змінну x через змінну y , знайдіть три будь-яких розв'язки рівняння: 1) $x - 2y = -8$; 2) $7x - y = 9$.

Розв'язання.

$$1) x - 2y = -8; x = -8 + 2y;$$

$$\text{Якщо } y = 0, \text{ то } x = -8 + 2 \cdot 0 = -8;$$

$$\text{Якщо } y = 1, \text{ то } x = -8 + 2 \cdot 1 = -6;$$

$$\text{Якщо } y = 4, \text{ то } x = -8 + 2 \cdot 4 = 0;$$

Отже, пари чисел $(-8; 0)$, $(-6; 1)$, $(0; 4)$ є розв'язками рівняння.

$$2) 7x - y = 9; -y = 9 - 7x; y = 7x - 9;$$

$$\text{Якщо } x = 0, \text{ то } y = 7 \cdot 0 - 9 = -9;$$

$$\text{Якщо } x = 2, \text{ то } 7 \cdot 2 - 9 = 5;$$

$$\text{Якщо } x = 4, \text{ то } y = 7 \cdot 4 - 9 = 19;$$

Отже, пари чисел $(0; -9)$, $(2; 5)$, $(4; 19)$ є розв'язками рівняння.

Задача 3

Пара чисел $(-5; p)$ є розв'язком рівняння $2x - y = -13$. Знайдіть p .

Розв'язання.

Якщо пара чисел $(-5; p)$ є розв'язком рівняння $2x - y = -13$, то:

$$2 \cdot (-5) - p = -13;$$

$$-10 - p = -13;$$

$$-p = -13 + 10; \quad p = 3.$$

Задача 4

Знайдіть два деяких розв'язки рівняння $2(x - y) = 3(x + y) + 4$.

Розв'язання.

$$2(x - y) = 3(x + y) + 4;$$

$$2x - 2y = 3x + 3y + 4;$$

$$2x - 2y - 3x - 3y = 4;$$

$$-x - 5y = 4;$$

$$x = -5y - 4.$$

$$\text{Якщо } y = 0, \text{ то } x = -5 \cdot 0 - 4 = -4.$$

$$\text{Якщо } y = 2, \text{ то } x = -5 \cdot 2 - 4 = -14.$$

Отже, пари чисел $(-4; 0)$, $(-14; 2)$ є розв'язками рівняння.

Задача 5

На склад завезли соняшкову олію у 5-літрових і 10-літрових бутлях

1) Чи зможе комірник відвантажити 193 л олії?

2) Скільки 10-літрових і 5-літрових бутлів необхідно взяти комірникові, щоб відвантажити 250 л олії і загальна кількість бутлів була б найменшою?

Розв'язання.

5 – літрові бутілі і 10 – літрові бутілі.

1) Чи зможе комірник відвантажити 193 л олії? Ні, бо 193 не ділиться на 5, 10, 15.

2) Нехай x – кількість 5 – літрових бутілів,

y – кількість 10 – літрових бутілів.

Складаємо рівняння:

$$5x + 10y = 250;$$

$$5 \cdot 2 + 10 \cdot 24 = 250;$$

$$2 + 24 = 26 \text{ (б.)} - \text{найменша кількість.}$$

Відповідь: 24 б. по 10 л і 2 б. по 5 л.

Поміркуйте

Порівняйте значення виразів $(1 \cdot 2 \cdot 3 \cdot \dots \cdot 999 \cdot 1000)^2$ і 1000^{1000} .

Домашнє завдання

- Повторити означення з теми
- Розв'язати №1121, 1123

Джерело

О. Істер Алгебра, підручник для 7 класу, ч.2. - Київ: "Тенеза". – 2024

•